

Een pechvogel, maar vol kracht

Loes Smit 1937 — 2010

Jarenlang schreef ze de rubriek Dichtbij & Verder, vol met licht nieuws dat zichzelf heel serieus nam. Haar eigen leven was allerminst licht.

Riet Diemer

Ondanks alles een overlever, een doorzetter, een vakvrouw en een hartelijke collega, dat was Loes Smit. Tijdens haar werkzame leven was ze meer dan veertig jaar verbonden aan dagblad Trouw. In 1997 nam ze afscheid als vutter. Maandag 5 april van dit jaar overleed ze.

Als 'jong ding' kwam Loesje op 20-jarige leeftijd bij Trouw op de administratie. Een van haar taken was het uittypen van berichten die verslaggevers van buiten doorbelden. Loes stenografeerde zich 'mottig', zoals een collega het uitdrukte. Bij haar latere werk als verslaggeefster zou ze zich nog altijd bedienen van een 'raar soort hanepoten'.

Op 25-jarige leeftijd brak Loes Smit door. Ze werd journaliste op de stadsredactie van Trouw, als een van de weinige vrouwen op de krant. De mediawereld telde toen nauwelijks vrouwen.

Buiten het verzamelen van berichten over lief en nog meer leed uit Amsterdam sloeg Loes haar vleugels verder uit. Ze maakte onder andere een reis naar Japan, in een tijd dat het maken van buitenlandse reizen bij Trouw nog iets bijzonders was.

Begin jaren zeventig kreeg Loes een ernstig verkeersongeluk dat haar verdere leven had kunnen beïnvloeden als ze niet zo'n energieke en

ook eigenzinnige doorzetter was. Op een mistige novemberavond werd ze op een zebrapad overreden door een bus. Daarbij liep ze zoveel breuken op, dat niemand verwachtte dat ze het zou overleven, laat staan dat ze op de redactie terug zou keren.

Ze lag lang in een Amsterdams ziekenhuis en revalideerde nog veel langer in een revalidatieoord in Laren. Toen wist niemand, ook Loes niet of ze ooit uit de rolstoel zou komen.

Maar Loes had een sterke wil om te leven. Maar ze moest nog jaren daarna botoperaties ondergaan. Ze kwam terug op de redactie met een wandelstok. Ze kreeg een vaste plek achter een bureau en verzamelde via de telefoon het nieuws.

Zo ontstond de rubriek Dichtbij & Verder als haar eigen project waardoor Loes Smit jarenlang bij de lezers bekendheid genoot. Daarin stonden allerlei wetenswaardigheden, curieuze zaken zoals over radio-actieve katjes in een kerncentrale en over dingen die geen onrecht verdroegen, want Loes had een groot gevoel voor rechtvaardigheid. Verder getuigde de rubriek van haar belangstelling voor dieren. Loes toonde ook een grote interesse voor mensen en met name die om haar heen. Haar eigen sores belemmerden haar allerminst om mee te leven met anderen.

Loes was een perfectionist, maakte alle berichten zelf. Daar kwam geen persbureau aan te pas. Toen ze eens met vakantie was en een vervanger in plaats van een bizam- of muskrat een bisonrat had geschreven fulmineerde ze: „Er zullen wel heel wat lezers hebben gebeld!” Het was er niet een.

Totdat Loes op een keer genoeg

Ze zette haar stok aan de kant, deed hoge hakken aan, werd steeds wufter en vloog weer uit, op reportage voor de krant.

kreeg van dat binnen zitten. Minder valide of niet, ze zette haar stok aan de kant, deed hoge hakken aan, werd steeds wufter en vloog weer uit, op 'repo' of reportage, zoals haar collega's het noemden. Ze maakte exclusieve soms avontuurlijke reportages over onderwerpen die buiten het harde nieuws vielen, zoals een serie over eenzame beroepen of opvang van zielige circusberen in Ouwehands Dierenpark.

In al die jaren moest ze nog verscheidene operaties ondergaan wegens slijtage als gevolg van haar ongeluk. In de jaren negentig overwon ze zelfs nog borstkanker. Desondanks bleef Loes niet bij de pakken neerzitten.

Ze bleef ook reislustig. Ze ging de laatste jaren nog geregeld naar Griekenland, bezocht New York en de casino's van Las Vegas kende ze op haar duimpje. Want Loes hield van een spelletje en ze hoopte altijd de hoofdprijs te winnen.

Vier jaar geleden sloeg het noodlot weer toe toen een hersentumor zich bij haar openbaarde, die niet geopeerd kon worden.

Loes was een pechvogel, maar allerminst zielig. Ze ging af en toe nog op reis. Hoe verdrietig ze vaak was, ze bleef ook vechten en nam contact op met specialisten in binnen- en buitenland. Tevergeefs. Die zagen geen heil in een operatie.

„Door een nacht hoe zwart hoe dicht voert Hij ons naar 't eeuwig licht” en „Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen” stond er op de rouwkaart.

Loes Smit werd geboren op 1 juni 1937 in Amsterdam. Daar overleed ze op 5 april 2010.

p.s.

Wilma Mankiller

Ze was het eerste vrouwelijke opperhoofd van de Noord-Amerikaanse Cherokee-indianen. Ondanks haar vreeswekkende achternaam Mankiller richtte ze zich vooral op de sociale ontwikkeling van de kwart miljoen mensen die tot de Cherokee Nation behoren, een van de drie officieel erkende Cherokee-volkeren in de Verenigde Staten. Ze kwam ter wereld in 1945 op een stuk land in de zuidelijke staat Oklahoma dat de Amerikaanse regering aan de inheemse bevolking had gegeven. Ze was de zesde van elf kinderen in een straatarm gezin, dat soms niets anders te eten had dan een eekhoorn die vader Charley Mankiller had gevangen.

Het gezin werd al spoedig van hun land verdreven toen het Amerikaanse leger een militaire basis wilde uitbreiden. De Cherokees hadden al eerder met het leger te maken gehad. In 1831 trok het leger de grond onder hun voeten vandaan en joeg hen het 'Trail of Tears' op, het Pad der tranen. Duizenden mannen, vrouwen en kinderen kwamen

www.trouw.nl/naschrift

Reageren kan op:

www.trouw.nl/naschrift

Tips? Zelf op de site een dierbare herdenken? Mail het naar naschrift@trouw.nl Insturen naar Trouw/Naschrift, postbus 859, 1000 AW Amsterdam, kan ook.

om. Zo waren de Cherokees in Oklahoma terecht gekomen.

Toen het gezin Mankiller verder trok naar het westen ging dat in de jaren vijftig met vriendelijke steun van een overheidsbureau voor indiane zaken, dat de inheemse bevolking destijds wilde laten assimileren. Ze trokken naar Californië en belandden in een arme, zwarte wijk van San Francisco. Daar vond vader Charley werk als touwslager. De 11-jarige Wilma vond het moeilijk zich aan te passen aan het stadsleven. Na school ging ze graag naar een indiaans ontmoetingscentrum, want haar vader vond het belangrijk dat ze haar afkomst hoog hield. Uiteindelijk leerde ze dat „arme mensen heel veel beter in staat zijn hun eigen problemen op te lossen dan de meeste mensen denken”, zoals ze later zou schrijven.

Aan studeren dacht ze niet. Zodra ze van school kwam trouwde ze op haar 17de met een knappe student uit Ecuador, met wie ze twee kinderen kreeg. Met indiaanse kwesties hield ze niet meer bezig.

Pas toen indianen in 1969 het voor-malige gevangenseiland Alcatraz in de baai van San Francisco bezetten, sloeg bij haar de vlam over. De indianen wilden het eiland kopen voor evenveel glazen kralen en rode lapen, als de Nederlanders vroeger hadden betaald voor Manhattan. „Iedere dag gaf mij meer zelfrespect en een trots gevoel”, zei Mankiller over de actie. Ze ging weer leren en volgde cur-

sussen maatschappelijk werk. Dat was tegen de zin van haar traditionele echtgenoot, die haar thuis wilde houden. Ze scheidde in 1974 van hem. Twee jaar later trok ze naar haar geboortegrond, met al haar spullen in een gehuurd busje en twintig dollar op zak. „Ik had geen werk, heel weinig geld, geen auto en geen idee wat ik zou doen, maar ik wist dat het tijd was om naar huis te gaan.”

Ze vond een baan als maatschappelijk werker op het hoofdkwartier van de Cherokee Nation. Ze bleek een groot talent te hebben om overal subsidies los te weken voor onderwijs, gezondheid en werk. Een auto-ongeluk, waarvan ze een jaar lang moest herstellen, gevolgd door een ernstige spierziekte, kregen haar niet klein. In 1983 benoemde het opperhoofd haar als 'running mate' om herkozen te worden. Ze kreeg bakken kritiek over zich heen. Niet over haar politieke opvattingen, maar vanwege het feit dat ze vrouw is. „Ik zei gewoon tegen mezelf dat het een dwaas gedoe was en dat ik niet moest discussiëren met dwazen.” Het tweetal werd verkozen. Toen het opperhoofd twee jaar vertrok, kreeg Wilma Mankiller zijn positie. In 1987 won ze zelfstandig de verkiezingen en bij de herverkiezing in 1991 haalde ze 82 procent van de stemmen. Het 'dwaas gedoe' was verdwenen door de resultaten die ze als stamhoofd had bereikt. Ze stierf op 6 april aan kanker in de alvleesklier.

Loes Smit werd geboren op 1 juni 1937 in Amsterdam. Daar overleed ze op 5 april 2010.

De wiskunde bleef altijd roepen

Hans Duistermaat 1942 — 2010

Of het nou om meetkunde, schaken of tennis ging: Hans Duistermaat wilde altijd grondig weten hoe iets in elkaar stak.

Edwin Kreulen

En Keltisch waggelschuitje wordt het ook wel genoemd: het langwerpige stuk glas, rond van onder, dat je slechts één kant op kunt draaien. Als je de andere kant probeert, gaat de steen na een paar rondjes toch weer die ene kant op.

Toen Hans Duistermaat van deze steen hoorde, wilde de Utrechtse wiskundige dit verschijnsel meteen onderzoeken. Hij ontdekte dat veel wetenschappers zich al uitgebreid hadden gebogen over de wichelsteen, en het proces ook mathematisch hadden vastgelegd.

Duistermaat vond hun uitleg onbevredigend. Hij sloeg aan het denken en het rekenen. Hij produceerde velen vol vergelijkingen en ja hoor, uiteindelijk kon hij de wereld vertellen dat het toch allemaal net even iets anders zat.

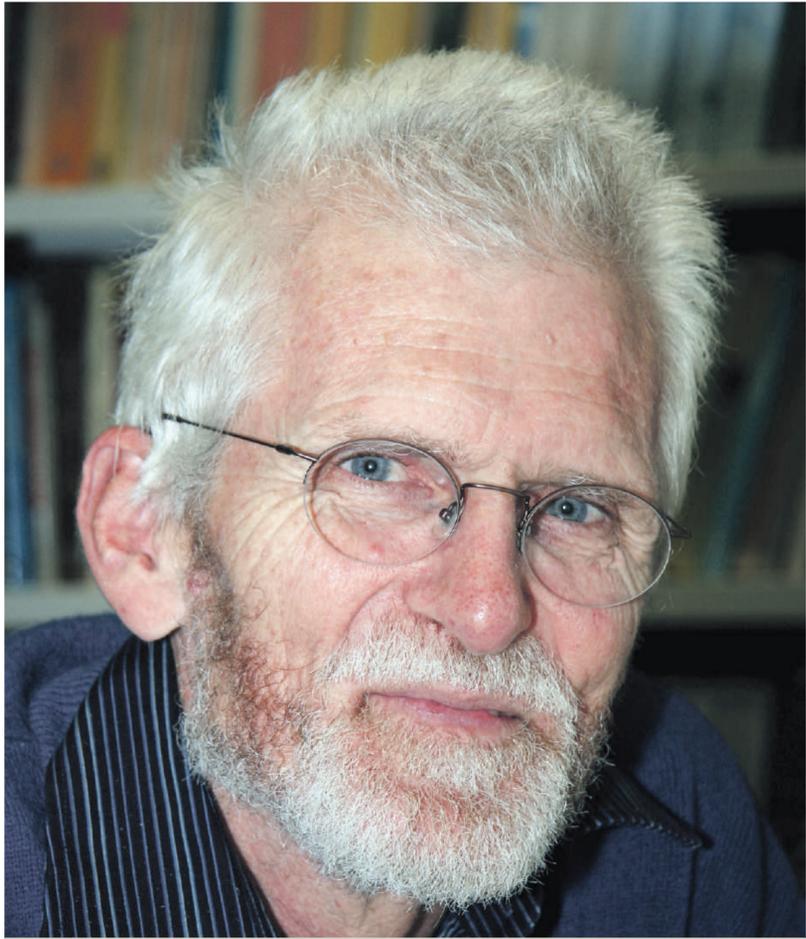
Hans Duistermaat kon zichzelf ergens in vastbijten. Afleiding, daar hield hij dan niet van. Emailberichten die binnenfloepen waren hem een gruwel: die wilde hij serieus en onderbouwd beantwoorden.

Duistermaat werd geboren middenin de oorlog in Den Haag. Als hij later een vliegtuig hoorde overkomen, dacht hij nog vaak aan de voedseldroppings na de bevrijding. Lang bleef het gezin niet in Den Haag: vader Duistermaat vond een baan in Nederlands-Indië. Hij zou daar later in dienst van de Nederlandse Handelsmaatschappij – een voorloper van de ABN – de administratie controleren van diverse ondernemingen

Het gezin reisde hem achterna en Hans kon er direct naar school, terwijl hij nog geen zes jaar oud was. Hij zou zijn hele leven een vroege leerling blijven: overal de jongste van de klas. Hij begon zijn schooltijd in Jakarta onder de banken, waar hij met het zand kon spelen. Maar al snel zat hij op die banken. Want leergierig, dat was Hans Duistermaat. Of het nou ging om talen, om aardrijkskunde, rekenen of geschiedenis.

Niet dat Hans school leuk vond. Je moest er altijd leren wat de onderwijzer zei. Nu zouden ze zo'n leerling waarschijnlijk hoogbegaafd noemen. Hij was het niet over de hele linie: hij bezat maar weinig muzikaal talent, gym en tekenen waren ook niet aan hem besteed. Popfeitjes en Bekende Nederlanders zouden later tijdens het kennisspel Triviant een hinderpaal voor hem worden.

Vriendjes had Hans wel, maar zijn interesse lag in de boeken. Ook hier speelde wellicht mee dat alle andere kinderen ouder waren. Hans ging als een speer door de lesstof. Doordat Nederlanders vanaf eind 1957 teruggestuurd werden door Soekarno en de scholen in Indonesië daardoor niet meer functioneerden moest hij zijn middelbare school afmaken in Vlaardingen, met zijn broer wonomend bij een oom en tante in Schiedam; zijn zus ging naar familie in Amsterdam. Een jaar later kwamen zijn ouders hen achterna. Zijn vader was werkloos geworden en vond na een tijd een baan bij Werkspoor in

„Ik had nog meer gebruik kunnen maken van de korte bal”, herinnerde hij zich nog maanden na een verloren tennispartij.

Utrecht. Ze streken uiteindelijk neer in Den Dolder.

Voor Hans ging de wereld pas echt open toen hij, kort voor zijn zeventiende verjaardag, begon aan de studie wiskunde (en ook nog natuurkunde erbij, zoals toen gebruikelijk was) aan de Utrechtse universiteit. Daar werd het tenminste gewaardeerd als je van zaken echt het naadje van de kous wilde weten. Een van zijn leermeesters werd de wiskundige Hans Freudenthal, naar wie nog steeds het instituut vernoemd is dat zich inzet voor toegankelijk rekenonderwijs. Ironisch genoeg waren de syllabi die Freudenthal schreef voor zijn eigen studenten behoorlijk ingewikkeld. Des te meer plezier had Hans Duistermaat er in.

Het was de tijd van de studenten in stropdas die ook elkaar nog met 'u' aanspraken, en lid werden van het studentencorps. Duistermaat onderging de ontgroening, maar hield het er niet langer dan een half jaar uit. Hij hield niet van alcohol en die late feestjes dreigden hem af te leiden van zijn studie. Hij bleef wel trouw komen op zijn jaarclub van het corps. Vorig jaar vierden ze hun vijfzigjarig bestaan, iedereen leefde toen nog.

Duistermaat rondde de studie, waarvoor zeven jaar stond, in vijf jaar af en schreef in straf tempo een proefschrift. Even had het er nog naar uitgezien dat hij verloren zou gaan voor de wiskunde. Als kind was hij gebonden met schaken; zo rond zijn negende verjaardag versloeg hij voor het eerst zijn vader – die daar niet blij mee was – en nadat hij op zijn zestiende lid was geworden van de Schaakclub Utrecht overwoog hij prof te worden.

De zenuwen speelden hem parten. Hij wilde ook het schaakspel perfect uitvoeren en kon het niet hebben als hij achteraf moest concluderen dat hij voor een foute zet had gekozen. In 1977 zou hij een uitzonderlijke prestatie leveren, toen Anatoli Karpov simultaan kwam spelen: tegen tien schakers tegelijk. Negen clubleden vullenden, Duistermaat wist de grote Russische schaker op remise te houden.

Het ging Duistermaat niet om het winnen. Hij wilde alles analyseren en kijken waar het beter had gegaan, een houding die hij ook toepaste op de tennissport. „Ik had nog meer gebruik kunnen maken van de korte bal”, wist hij zich maanden na een verloren partij te herinneren.

Een kei werd hij nooit. Dat heb je als je laat begint, en vooral als je vrouw het ook doet. Duistermaat had haar ontmoet op zijn promotiefeest in 1968. Verpleegkundige Saskia, de dochter van een kunstschilder en animatietekenaar uit Bilthoven – hij werkte onder meer mee aan Loeki tussen de reclame door – viel meteen voor de bevlogenheid van Hans. Voor hoe hij zich niet liet afleiden, bijna geëmotioneerd een gesprek volhield. En er vaak weer op terugkwam, waarbij vervolgens bleek dat hij er flink over had doorgedacht.

Ze trouwden al snel en gingen wonen in Odijk, tien kilometer fietsen van de Utrechtse universiteit waar Hans na een intermezzo als lector in Nijmegen in 1974 hoogleraar werd. Dat gaf hen de mogelijkheid om een paar jaar later met hun eerste dochter Kim een prachtig huis aan de rand van het dorp te betrekken, waar ze altijd zouden blijven wonen. Daar werd Maaïke geboren, hun tweede dochter.

Vader Duistermaat vond het heerlijk om met zijn dochters actief te zijn, zoals voetballen in de tuin. Maar de wiskunde bleef roepen. Soms kon het gebeuren dat zijn dochter de hele middag een vriend-

dinnetje te spelen had, dat bij het weggaan ook Hans groette, en dat hij dan opkeek: 'was jij hier dan?' Zoals hij ook een uur gezellig kon zijn op verjaardagsfeestjes, om dan af te dwalen: weer een wiskundig probleem oplossen. Juist in zo'n omgeving ging het plotseling stromen: als ik nou eens die kant op denk...

Hans Duistermaat was onder de wiskundigen een grote jongen geworden. Vooral zijn gave om op de meest onverwachte plekken te bedenken dat juist de meetkunde van pas kon komen, onderscheidde hem van zijn collega's.

Toen hij een voordracht hield en zijn latere promovendus Johan Kolk na afloop op hem toestapte en suggereerde 'in een bepaald bijzonder geval zou wat u niet zei weleens beter kunnen uitpakken' antwoordde hij direct 'maar ik ben nu niet geïnteresseerd in speciale gevallen'.

Ook dat was niet arrogant bedoeld en beiden zouden later een dikke band krijgen, collegiaal en vriendschappelijk.

Omdat Duistermaat graag dingen bleef uitleggen, vooral als mensen iets niet begrepen, was hij een gezin docent. Maar voor universitair bestuurswerk was hij ongeschikt. Hij wilde tot het laatst toe alles bespreken, terwijl een bestuurder knopen moet doorhakken. Toen hij al een internationale wetenschappelijke bekendheid was, vroegen collega's in tijden van dreigende bezuinigingen 'kun jij nou niet eens naar de rector stappen?' Tevergeefs. Toen hij drie jaar geleden een lintje kreeg, greep hij wel de gelegenheid aan om het kabinet op te roepen jonge onderzoekers niet te laten zwemmen van de ene tijdelijke aanstelling in de andere.

De leeftijd van 65 was voor Duistermaat dé kans om gewoon door te blijven werken, zonder alle bestuurlijke eisen die het hoogleraarschap stelt. Eerst nog een jaar als Akademiehoogleraar – een post voor zwaargevochten die hij vier jaar daarvoor had gekregen – en daarna zonder dienstverband.

Duistermaat bleef doorschaatsen, tennissen en skiën. Vorig jaar hoorde hij dat hij leed aan lymfeklierkanker, maar dan de indolente (niet agressieve) vorm. Een schok, maar het leven ging gewoon verder. Tot hij na de jaarwisseling in het Egyptische Cairo – waar zijn oudste dochter woont en inmiddels ook zijn eerste kleinkind – terugkwam met pijn in zijn been. Het voorvoegsel 'indolent' was verdwenen. Nog steeds geen pijn, zei de dokter, met een chemokuur is het goed te behandelen.

Begin maart werd Hans Duistermaat opgenomen in het Diaconessenziekenhuis in Utrecht. De chemokuur verzwakte hem en daar kwam een longontsteking overheen, maar het leek te behandelen. Voor het eerst van zijn leven had hij geen zin meer in wiskunde. Lezen bleef hij wel doen: het eerste deel van de Millenniumtrilogie van Stieg Larsson en het door zijn oudere broer meegebrachte Café Mogadishu van Robert van Lanschot, de tocht door islamitisch Nederland.

In de avond van 18 maart nam zijn vrouw Saskia afscheid van Hans Duistermaat. "Tot morgen", zei hij.

Johannes Jisse Duistermaat werd geboren op 20 december 1942 in Den Haag. Hij overleed aan een hartstilstand op 19 maart in Utrecht.